

kum, vabameelsem, arvas, et piiskop nagu iga teine kirikuliige võib oma abielu lahutada, ja kui ta ise ei ole andnud süü põhjust lahutamiseks, ei tohiks selle all kannatada ka tema seisund. Teine vool, konservatiivsem, dogmaatilisem, mõistis piiskopi abielulahutuse igal juhul hukka.

Piiskop H. B. Rahamägi ise oli kõhkleva seisukohal. Ta esitas lahutuspalve ja võttis selle tagasi, küsis nõu, mida peale hakata ning kaldus mitmesugustele otsustele. Tema autoriteet sulas märgatavalt ja sellega ka võimuküllus. Aprillis oli piiskop H. B. Rahamägi oma sisemiste võitlustega jõudnud siiski nii kaugele, et ta võttis 3½-kuise puhkuse eesmärgiga mitte enam tulla tagasi piiskopi kohale, nagu ta olevat kinnitanud valitsusele, vaid jätkata õppetööd Tartu Ülikoolis.

Kuid 3½ kuud möödus, piiskop tuli tagasi oma kohale ja jätkas oma tööd, nagu poleks midagi olnudki ja nagu ta poleks kavatsenudki lahkuda kirikuelu tülide vältimiseks ja kiriku tervikluse päästmiseks. Nagu hiljem selgus, oli piiskop otsustanud palvete ja sooviavalduste põhjal asja ümber. See pani piiskopivastase kihutustöö uuesti käima täie hooga. Otsustavasse järku jõudis võitlus piiskopi ümber 29. juulil, millal 8 praostit esitasid Vabariigi Valitsusele avalduse, milles nõuti piiskopi lahkumist. Piiskopi lahkumist nõudnud praostitel näis olevat K. Eenpalu valitsuse toetus, sest K. Eenpalu ise kõneles Läänemaa rahvuspeol rasputiniaadist, lüües piiskopi sellega häbiposti.

Ent piiskop H. B. Rahamägi ei mõtelnud veel lahkuda. Leidnud õigustust oma seisukohale kirikukogult, kus 8 praosti tegevus tunnistati ebasündaiks ja lubamatuks ning paluti piiskoppi energiliselt jätkata oma viljakat tööd ev.-luteriusu kirikus, asus ta ametikohtadelt tagandama agiteerivaid praosteid. Tagandatud praostid reageerisid sellele suurema kirikuõpetajate koosoleku kokkukutsumisega, mille järele 58 kirikuõpetajat esitasid siseministrile deklaratsiooni, milles nõuti piiskopi lahkumist. Valitsuse reageerimine ei lasknudki ennast kaua oodata. Kolm päeva hiljem kirik võeti hooldamise alla. Piiskopi, konsistoriumi ja kirikukogu tegevus pandi